

Media: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ **Page:** 1,14 **Published at:** 12-10-2021
Author: **Surface:** 931.78 cm² **Circulation:** 14860
Subjects:

- **Αχιλλέας Κυριακίδης:** Με αφορμή την αναγόρευσή του σε επίτιμο διδάκτορα του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ο συγγραφέας, μεταφραστής, σκηνοθέτης και θεωρητικός του κινηματογράφου Αχιλλέας Κυριακίδης μιλάει για την τέχνη της γραφής, της μετάφρασης, της κριτικής. **Σελ. 14**

«Ας γράφουμε καλά, κι ας είναι με καλέμι»

Ο Αχιλλέας Κυριακίδης μιλάει στην «Κ» για την τέχνη της γραφής, της μετάφρασης, της κριτικής

Του ΝΙΚΟΛΑ ΖΩΗ

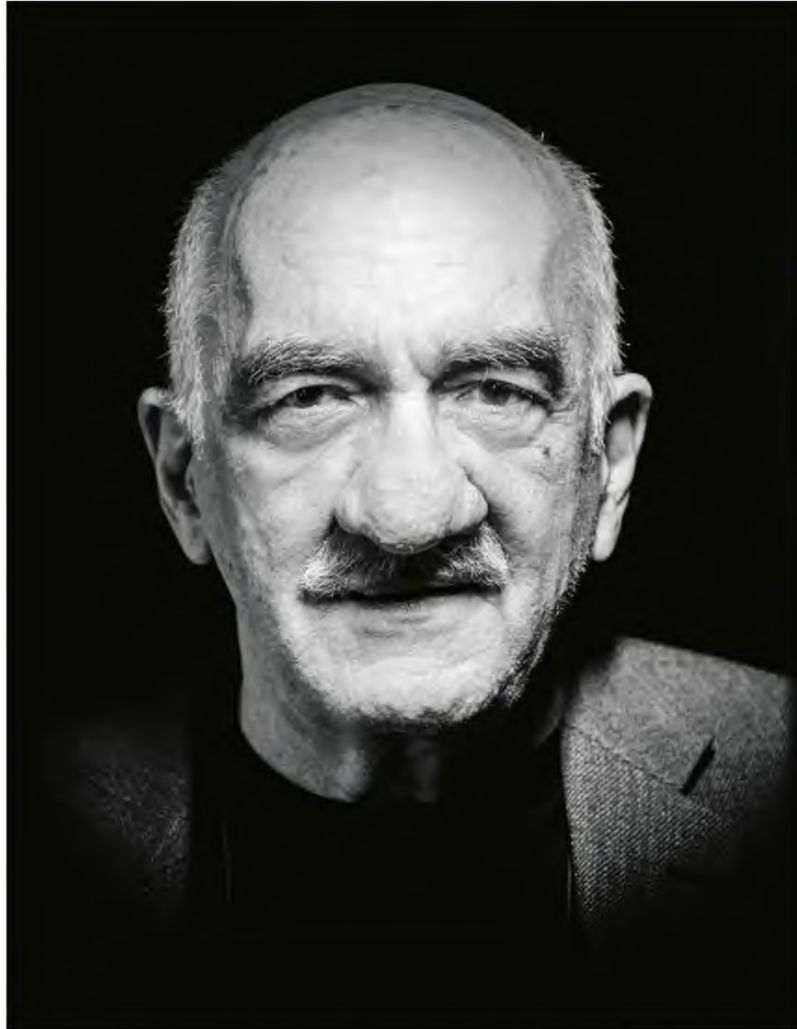
Είναι αισιώς η δεύτερη φορά που ο Αχιλλέας Κυριακίδης αναγορεύεται επίτιμος διδάκτωρ ενός πανεπιστημίου της χώρας: την περασμένη εβδομάδα έλαβε τον τίτλο από το τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ενώ το 2018 είχε προηγηθεί ο αντίστοιχος τίτλος του τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας του Ιονίου Πανεπιστημίου. Αν συνυπολογίσουμε τα κρατικά (και όχι μόνο) βραβεία με τα οποία έχει τιμηθεί ο συγγραφέας, μεταφραστής, σκηνοθέτης, σεναριογράφος και θεωρητικός του κινηματογράφου, τότε μιλάμε για ένα αξιοθαύμαστο παλιμαρέ. Αραγε φανταζόταν μια τέτοια πορεία ζωής όταν έγραφε την πρώτη του αράδα; Για να θέσουμε το ερώτημα με ελαφρώς παιγνιώδη τρόπο, τι θα έλεγε για όλα αυτά ο νεότερος εαυτός του;

«Κατ' αρχάς, επιτρέψτε μου», αποκρίνεται, «να παραφράσω τον περίφημο παραδοξολογικό αφορισμό του Μπόρχες: "Καμιά φορά, οι απαντήσεις σε μια συνέντευξη αδικούν τις ερωτήσεις". Τούτη δώ, μάλιστα, με στέλνει σε χωράφια αντίστροφης επιστημονικής φαντασίας, σ' ένα είδος Forward to the Past, όπου ο νεότερος εαυτός μου έχει ήδη αρχίσει να προβληματίζεται για το τι ικανοποιητική απάντηση θα μπορούσε να δώσει αν ποτέ του υποβληθεί στο μέλλον αυτή η ερώτηση. Πάντως, είναι γενικά ανήσυχος, γιατί βλέπει ότι τίποτα καλό δεν του μέλλεται αφού δεν κατάφερε να γίνει γιατρός και να μάθει γερμανικά και γάλλο».

Τα δαιμόνια

Η αναφορά στον Χόρχε Λουίς Μπόρχες δεν είναι τυχαία. Ένα από τα κρατικά βραβεία με τα οποία τιμήθηκε ο Αχιλλέας Κυριακίδης αφορούσε τη μετάφραση των «Απάντων των πεζών» (εκδ. Πατάκης) του Αργεντινού συγγραφέα. Στην Εισαγωγή του σημαντικού εκείνου έργου, ο Αχιλλέας Κυριακίδης σημειώνει ότι όπως και ο Μπόρχες, «κάθε δημιουργός προσπαθεί με το έργο του να εξορκίσει τα ιδιωτικά του δαιμόνια· ή, κάθε δημιουργός (δεν μπορεί παρά να) κατατρίχεται από μια ιδέα που (δεν μπορεί παρά να είναι) έμμονη...». Επόμενο είναι μάλλον, τέτοια δαιμόνια να απασχολούν και τον ίδιο.

«Όποτε με ρωτούν ποια είναι η πιο σημαντική επίδραση που άσκησε πάνω μου ο Μπόρχες», απαντά ο Αχιλλέας Κυριακίδης, «και γιατί θεωρώ τη γνώση με το έργο του κεφαλαίωδη "στιγμή" στο βιογραφικό μου, απαντώ στερεότυπα ότι αυτός ο άνθρωπος μου έμαθε να διαβάζω και να πράττω αλλιώς την τέχνη και, μέσα απ' αυτήν, τον κόσμο, τη ζωή. Στην ίδια Εισαγωγή και στη συνέχεια του αποσπάσματος που παραθέτετε, καταγράφω

Ο συγγραφέας, μεταφραστής, σκηνοθέτης, σεναριογράφος και θεωρητικός του κινηματογράφου Αχιλλέας Κυριακίδης.

τις έμμενες ιδέες του Μπόρχες που τις έχω υιοθετήσει όλες. Μάλιστα, η συλλογή μου διηγημάτων "Το μουσείο των τύψεων" (εκδ. Πατάκης) είναι ολόκληρη ένας (εγ)κεφαλικός φόρος τιμής στη σκέψη του μείζονος αυτού διανοητή, μια "μίμηση έργων σπουδαίων και τελείων". Σε ό,τι αφορά τα δαιμόνια που με τυραννούν στο γράψιμο, ένα είναι: να μη γράφω αυτά που θέλω να γράψω έτσι όπως θα τα έγραφα αν ήμουν χειρότερος συγγραφέας».

Η μεταφρασμένη λογοτεχνία

Γεννημένος στο Κάιρο το 1946, συγγραφέας είκοσι ενός βιβλίων με διηγήματα, μικρά πεζά, κινηματογραφικά και φιλολογικά δοκίμια, ο Αχιλλέας Κυριακίδης έχει μεταφράσει επίσης Περρέκ, Κενό, Σεπούλβεδα, Κορτάσαρ, Φλομπέρ, Σάλιντζερ, Φραμπέτι κ.ά. Η γνώμη του για το σύγχρονο τοπίο της μεταφρασμένης λογοτεχνίας στην Ελλάδα (το οποίο, σημειωτέον, δεν περιλαμβάνει

και—ακόμα—κάποιο έργο του φετινού νομπελίστα, Αμντουλαράζακ Γκούρντα), μοιάζει πολύτιμη. «Καθένα παράπονο», σχολιάζει λιτά ο Αχιλλέας Κυριακίδης και συνεχίζει: «Η Ελλάδα πρέπει πλέον να καταταγεί ανάμεσα στις χώρες που αφογκράζονται ακαριαία την ξένη εκδοτική κινητικότητα, και αυτό πρέπει να πιστωθεί σε μια νέα γενιά όχι μόνο πεφωτισμένων εκδοτών, αλλά και οξυδερκών και προικισμένων λογοτεχνών που έχουν τις κεραιές τενωμένες, διαβάζουν πρωτότυπα στη γλώσσα τους, προτείνουν στους εκδότες, κι ύστερα τα ξαναδιαβάζουν δημιουργικά, δηλαδή τα μεταφράζουν. Όσο για τα βραβεία Νομπελ, επιτρέψτε μου να διατυπώσω τον διαρκή καυχασμό μου με τέσσερα ονόματα: Μπόρχες, Εκο, Ροθ, Κούντερ».

Μπουκάλια στο πέλαγος

Και η κινηματογραφική κριτική; Η μάλλον, η κριτική εν γένει

και η στάση του απέναντι στην υψηλή τέχνη της; «Δεν μπορώ ν' απαντήσω αντικειμενικά», τονίζει ο Κυριακίδης, «γιατί όσα κείμενα έχω γράψει για τον κινηματογράφο δεν είναι "κριτικές", είναι σκέψεις που μου γεννήθηκαν από τη θέαση μιας ταινίας χωρίς καμία αξιολογητική πρόθεση, είναι υποκλίσεις στο σύνολο έργου ενός κινηματογραφικού δημιουργού, είναι, όπως έχω ξαναπεί, "μπουκάλια στο πέλαγος που αναζητούν αποδέκτη, ερωτικές εξομολογήσεις σαν τα ραβασάκια που πηγαυοφέρνουν παραμένες στα έργα του Σαίξπηρ». Όσο για τη λογοτεχνική κριτική, δεν την έχω ασκήσει ποτέ (πέρα από κάτι εγκώμια στην παρουσίαση βιβλίων που με ενθουσίασαν), αλλά έχω δεχθεί πολλές, που κυμαίνονται από την πιο αήθη (μία) έως τις πιο μνηπτικές (και μερικές αμήχανες). Στο βιβλίο μου "Σημειώσεις για μια ιδιωτική θεωρία της

Σε ό,τι αφορά τα δαιμόνια που με τυραννούν στο γράψιμο, ένα είναι: να μη γράφω αυτά που θέλω να γράψω έτσι όπως θα τα έγραφα αν ήμουν χειρότερος συγγραφέας.

Εδώ που έφτασα, το μεγαλύτερο μου όνειρο για το μέλλον είναι να είναι όσο το δυνατόν μεγαλύτερο. Το μέλλον.

λογοτεχνίας" (εκδ. Κιχλη) υπάρχει ο εξής αφορισμός: "Οποιοσδήποτε γράφει έχει 'προ οφθαλμών' έναν ιδεώδη αναγνώστη που τα δέχεται όλα, τα καταλαβαίνει και τα συγχωρεί όλα. Αυτός ο 'ιδεώδης' αναγνώστης είναι και ο πληρέστερος χαρακτηρισμός που μπορεί να λάσει ένας συγγραφέας". Είχα την ευλογία να γνωρίσω, στο πρόσωπο του Αριστοτέλη Σαίτη, αυτόν τον "ιδεώδη" αναγνώστη που μάλλον τα "δέχτηκε όλα", προφανώς τα "κατάλαβε όλα" (ίσως και περισσότερα απ' όσα εγώ) και ασφαλώς τα "συγχώρεσε όλα". Με τρώει να παραφράσω τον Μπόρχες: "Κάθε (οξυδερκής) κριτικός δημιουργεί τους συγγραφείς του".

Ο ίδιος θα συνεχίσει να δημιουργεί γενικώς. Τον Οκτώβριο θα κυκλοφορήσει η συλλογή διηγημάτων του «Ελγικα - Είκοσι τέσσερις παραλλαγές» (εκδ. Πατάκης). Ερωτώμενος δε για το μέλλον της γραφής, ο Αχιλλέας Κυριακίδης προτιμά αυτή τη φορά να μείνει έξω από τα χωράφια της επιστημονικής φαντασίας. «Δεν θέλω ν' αλλάξει τίποτα», καταλήγει. «Ας γράφουμε καλά, κι ας είναι με καλέμι στον τοίχο του σπιταίου μας. Όσο για τις τεχνολογικές ανακαλύψεις του "μακρινού μέλλοντος", ποσώς μ' ενδιαφέρουν. Εδώ που έφτασα, το μεγαλύτερο μου όνειρο για το μέλλον είναι να είναι όσο το δυνατόν μεγαλύτερο. Το μέλλον».